

M**K****B****T****Á****J****É****K****O****Z****T****A****T****Ó**

**CHOLNOKY JENŐ
KARSZT- ÉS
BARLANGKUTATÁSI
PÁLYÁZAT
- újratöltve**

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

2021.

május-június

TÁRSULATI HÍREK, FELHÍVÁSOK

2020. ÉVI BESZÁMOLÓK ÉS 2021. ÉVI TERVEK ELFOGADÁSA AZ ELNÖKSÉG 2021. MÁJUS 27-I ÜLÉSÉN

A Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Elnöksége 2021. május 27-i (online) ülésén határozatban elfogadta a Társulat 2020. évi egyszerűsített pénzügyi beszámolóját és közhasznúsági jelentését, főtitkári beszámolóját, a 2021. évi munkatervét és költségvetését, valamint határozathozatal nélkül tudomásul vette a Felügyelőbizottság és a Karszt és Barlang Alapítvány 2020. évi beszámolóját.

Mint ismeretes, e döntések meghozatala a Közgyűlés hatásköre, a szokatlan megoldásra a Covid-19 járvány miatt hozott jogszabályok miatt volt szükség. A 502/2020. (XI. 16.) Kormányrendelet 3. § (1) értelmében a Társulat közgyűlése a május 31-i beszámoló benyújtási határidőig nem volt megtartható olyan módon, hogy az a tag személyes részvételét igényelje. A kormányrendelet lehetővé teszi online és levélszavazás útján történő döntéshozatalt, amely lehetőségek azonban részben tagjaink lehetőségei, részben Társulatunk anyagi helyzete miatt a Társulat részéről nem kivitelezhetők. Ugyanezen jogszabály 5. § (1) alapján lehetőség van arra, hogy a törvényes működésnek fenntartásához szükséges ügyekben a döntéshozó szerv (Közgyűlés) helyett az ügyvezetés (Elnökség) határozzon. A meghozott döntést a veszélyhelyzet megszűnését követő legfeljebb 90. napra összehívandó rendkívüli döntéshozó szervi ülés napirendjére kell tűzni.

Ennek érdekében, az Alapszabály 9. §. (3) alapján az Elnökség ülés tartása nélküli határozathozatal keretében az alábbi határozatot hozta: **14/2021 (V.19.)** Elnökségi határozat: „A veszélyhelyzet során a személy- és vagyonegyesítő szervezetek működésére vonatkozó eltérő rendelkezések újbóli bevezetéséről szóló 502/2020. (XI. 16.) Korm. rendelet 5. § (1) által biztosított lehetőséggel élve a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnöksége úgy határoz, hogy a számviteli törvény szerinti 2020. évi beszámolójának, valamint 2020. évi közhasznúsági beszámolójának elfogadásáról a Társulat ügyvezető szerve, azaz az elnökség dönt.

Az elnökség meghozott döntést a 502/2020. (XI. 16.) Korm. rendelet 5. § (7) alapján a veszélyhelyzet megszűnését követő legfeljebb 90. napra összehívandó rendkívüli közgyűlés napirendjére tűzi."

Az időközben (június 1-jén) megjelent 289/2021. (V.31) Korm rendelet értelmében a 2021. évi rendes Közgyűlést legkésőbb 2021. október 15-ig kell összehívni. A Közgyűlés időpontjáról és napirendjéről az Elnökség később dönt, arról a következő Tájékoztatóban értesítjük a tisztelt Tagságot.

Az elfogadott 2020. évi beszámolók, 2021. évi tervek, valamint a 2021. május 27-i Elnökségi ülés jegyzőkönyve a barlang.hu Dokumentumtárában megtekinthetők: <https://www.barlang.hu/dokutar/mkbt/mkbt-kuldottkozgyulesek-kozgyulesek-elnoksegi-ulesek-jegyzokonyvei/2021-evi-kozgyules-anyagai>

Kosztra Barbara főtitkár

Barlangnap és Szakmai Napok

A tavalyi kényszerszünet után a Társulat 2021. évi munkaterve szerint mindkét hagyományos „nagy” rendezvényét szeretné megtartani idén. A rendezvényekkel kapcsolatos szabályok változásai miatt azonban a pontos időpontról és helyszínről lapzártáig még nem született döntés.

Előzetesen úgy tervezzük, hogy a Barlangnapra szeptember második felében, a Szakmai Napokra pedig vagy a Barlangnappal együtt vagy külön, a szokott november eleji időszakban kerül sor. A következő Tájékoztatóban bővebben olvashattok a tervekről.

MKBT Elnökség

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT

Az Agrárminisztérium támogatásával, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat ismét meghirdeti a Cholnoky pályázatot annak érdekében, hogy a kutatások szakszerű dokumentálásának ösztönzésével gyarapítsa a hazánk karszterületeiről és barlangjairól a Társulat adattárában, illetve a minisztérium által vezetett közhiteles barlang-, víznyelő- és forrásnyilvántartásban mindannyiunk számára hozzáférhető információk körét.

Az 1976. évi első kiírás óta a pályázat tartalmi és formai követelményei természetesen már többször is módosultak, és a tapasztalatok alapján idén tovább korszerűsödnek. Így a csoport kategória iránti érdeklődés lecsökkenésével az eddigi kategória-bontás megszűnik, ugyanakkor lehetővé válik a pályamunkák zömének kizárólag digitális formában, illetve elektronikus úton történő benyújtása is. További változás, hogy miután fedezet hiányában a kiírásra az utóbbi két esztendőben nem volt lehetőség, most három év: 2018, 2019 és 2020 bármelyikének (vagy mindegyikének) az eredményeivel lehet pályázni.

A pályázaton a Társulat rendes és ifjúsági tagjai, valamint legalább három társulati tagból álló kutató kollektívák vehetnek részt a hazai karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- 2018-2020-ban végzett kutatási tevékenységről a természetvédelmi hatóságnak benyújtott jelentéssel;
- 2018-2020-ban végzett felderítő, feltáró ill. állagvédelmi tevékenység részletes, térkép- és fotódokumentációt illetve műszaki leírást is tartalmazó ismertetésével;
- 2018-2020-ban végzett tudományos tevékenység (vizsgálat, mérés, megfigyelés, kísérlet) részletes, az alkalmazott módszerre ill. az eredmények szöveges és grafikus bemutatására és értékelésére is kiterjedő dokumentálásával;
- 2018-2020-ban megjelent magyar / angol nyelvű publikációval;
- 2018-2020-ban készített magyar / angol nyelvű doktori értekezéssel, szakdolgozattal vagy TDK dolgozattal;

- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egy fokozottan védett vagy megkülönböztetett védelmet igénylő barlangot bemutató digitális fotódokumentáció, illetve mozgófilm készítésével;
- bibliográfiai tevékenységgel.

FONTOS: Angol nyelvű publikáció, értekezés vagy dolgozat benyújtása esetén 1–2 oldalas magyar nyelvű összefoglaló, továbbá az illusztrációs anyagok (ábra, fotó, táblázat stb.) címének, illetve aláírásának magyar fordítását tartalmazó jegyzék leadása is szükséges.

A pályamunkák nem tartalmazhatják az Agrárminisztérium vagy a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységet; az ilyen eredményeket (is) tárgyaló pályamunkákat a Bíráló Bizottság kizárja a pályázatból.

A pályázatok benyújtási határideje (postai küldemény esetén a postabélyegző kelte): 2021. október 4.

A pályamunkákat a publikáció témakörében 2 nyomtatott példányban; minden más témakör esetében 1 digitális példányban (CD-n, DVD-n vagy elektronikus úton) kell eljuttatni a Társulat titkárságára:

Jelige: „Cholnoky Karszt- és Barlangkutató pályázat”

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

vagy: mkbtiroda@gmail.com

A pályázatokat a Társulat Elnöksége által felkért Bíráló Bizottság értékeli. A legjobb pályázók számára egy-egy I., II. és III. díj adható; de az értékelést követően a Bíráló Bizottság fenntartja a jogot a díjak számának megváltoztatására vagy különdíj odaítélésére is.

A pályamunkák értékelésének szempontjai:

– A végzett tevékenység alapossága, szakszerűsége	0–25 pont
– A pályamunka dokumentatív értéke (részletesség, adatszerűség, precizitás, illusztrációk szemléletessége)	0–30 pont
– Az elért eredmények jelentősége	0–30 pont
– A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége)	0–15 pont
Összesen	100 pont

Az eredmények ünnepélyes kihirdetésére és a díjak átadására – amennyiben a járványhelyzet azt lehetővé teszi – a Barlangkutatók „Szabylár Péter” Szakmai Találkozóján, 2021 novemberében kerül sor. Az elnyert díjak ún. kutatási támogatás formájában lesznek kifizethetők, ennek részleteiről a Társulat Titkársága ad információt.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítás kérhető:

AM Nemzeti parki és Tájvédelmi Főosztály (tel.: (1) 325-9503, 325-9504)

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (tel.: (70) 881-1477).

Személyi változás az Elnökségben

Ez úton értesítjük a tisztelt tagságot, hogy Marton Ádám 2020. szeptember 5-én megválasztott elnökségi tag egyéb tevékenységeire hivatkozva kérte felmentését a tisztsége alól. A lemondást az Elnökség ülés tartása nélküli határozathozatallal elfogadta. A tisztség betöltésére a későbbi időpontban (2021. október 15 előtt) megtartandó 2021. évi rendes közgyűlésen választott taggal kerülhet sor. Az Elnökség ezért a közgyűlésig nyolc taggal működik.

MKBT Elnökség

IGAZOLVÁNYKÉPEK MEGKÜLDÉSE a határidő június 23.

Az adatkezelési nyilatkozatot a tagság nagy részétől már megkaptam. A plastik tagkártya készítéséhez szükséges fényképeket továbbra is várom e-mailben, levélben vagy személyesen. Az elkészült plastikkártyákat június végétől vehetitek át. Az igénylőknek a postázást is ekkor kezdem. Aki nem küldi meg a fényképet június 23-ig, annak most sajnos nem tudunk tagkártyát készíteni. A következő utánrendelés várhatóan év végén lesz, ha addigra összegyűlik egy jelentősebb adag.

Titkárság

MTSZ TEKA kártya

Társulatunk tagjai egyúttal a Magyar Természetjáró Szövetségnek is tagjai, ezért kedvezményesen vásárolhatják meg a Turistashopban (<https://turistashop.hu/>) található termékeket, köztük a TEKA kártyát is. A vásárlás a honlapon keresztül egy kuponkód érvényesítésével történik. A részletekért keressétek Köblös Gabriellát a társulati elérhetőségeken!

Titkárság

MKBT Oktatási Szakosztály központi vizsga

Ezúton szeretném megosztani veletek az idei központi vizsga időpontját, véssétek be jól a naptáratokba: **2021. augusztus 28-29.**

A vizsgára jelentkezni az alábbi űrlap kitöltésével lehet:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSezbdilLczbN9nH2GXwGOUPmrD3joEjpRzwWcy0Vec9LFGkMw/viewform>

Jelentkezési határidő: **2021. augusztus 15.**

Kérjük, hogy azok is jelentkezzenek, akik tavaly ősszel már egyszer nekivágtak a vizsgának, de azt a covid korlátozások miatt nem tudták befejezni. Aki tavaly sikeres online elméleti vizsgát tett, annak természetesen most csak a vizsga gyakorlati részét kell teljesítenie.

Kívánok gyakorlásban, barlangokban gazdag nyarat mindenkinek!

MKBT Oktatási Szakosztály nevében - Szerencsi Judit

Nyári nyitvatartás

A Társulat irodája júliustól újra a szokott időben, szerda délután 15-18-ig tart nyitva. Általában azért kettő körül már a közelben vagyok, és hétig, fél nyolcig maradok, de érdemes előre tájékozódni. A nyáron várhatóan csak egy-egy alkalom marad majd ki szabadság miatt, de erről a tagságot e-mailben mindig értesítjük. Kérek mindenkit, hogy a barlang zárása után a terápiás bejáratnál csengessen, mert az ajtót zárjuk.

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Telefon: +36 70 8811 477

E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Honlap: www.barlang.hu

Nyitvatartás: szerda 15-18h

Köblös Gabriella ügyvezető titkár

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

18. Nemzetközi Barlangtani Kongresszus

Savoie Technolac, 73370 Le Bourget-du-Lac (Franciaország)

2022. július 24-31.



A pandémia miatt a Kongresszust szervező Francia Barlangász Szövetség (Federation Française de Spéléologie – FFS) és a Nemzetközi Barlangtani Unió (Union Internationale de Spéléologie – UIS) vezetősége közösen úgy döntött, hogy a rendezvény elhalasztásra kerül, és 2022-ben ugyanabban az időszakban és helyszínen lesz megtartva.

A már befizetett részvételi díjak érvényben maradnak, vagy kérésre a teljes összeg visszafizetésre kerül. A visszafizetésre vonatkozó kéréseket a contact@uis2021.speleos.fr címre kell megküldeni. Természetesen új jelentkezőket is szívesen fogadnak, ennek részleteiről – regisztráció, részvételi díjak, határidők, egyebek - a Kongresszus hivatalos honlapján (<https://uis2021.speleos.fr>) lehet tájékozódni.

Az előadást, illetve posztert bejelentők lehetőséget kapnak a korábban beküldött anyagaik felülvizsgálatára, napra készre hozására. A szervezők tervei szerint az előadások számát 600 körül tervezik tartani, de korlátozott számban lehetőséget biztosítanak új előadások/posztterek bejelentésére is. Az ezzel kapcsolatos eljárásrendről és határidőkről ugyancsak a Kongresszus honlapján lehet tájékozódni (<https://uis2021.speleos.fr>).

A Kongresszus elhalasztásával párhuzamosan, az UIS Alapító Okiratának megfelelően, meghosszabbításra kerül az UIS jelenlegi vezetőségének mandátuma is a 2022-ben tartandó Közgyűlésig. Egyetlen olyan, a Közgyűlés hatáskörébe

tartozó témakör van, ami miatt az UIS vezetősége elektronikus szavazást szervez a tagországoknak: a 2025-ben sorra kerülő 19. Nemzetközi Barlangtani Kongresszus megtartására érkezett pályázatról szóló döntés. Erre az Alapító Okiratban rögzített határidőig egy jelentkező jelezte érvényesen rendezési szándékát: Brazília. A szervezés időben történő megkezdhetősége miatt van szükségük a hivatalos döntés meghozatalára. Terveik szerint a 19. Kongresszus helyszíne Minas Gerais tartomány fővárosa Belo Horizonte lesz.

Hegedűs Gyula



13. Tudományos Konferencia a Barlangok Kutatásáról, Hasznosításáról és Védelméről

Liptószentmiklós, 2021. szeptember 7-9.

Az 1997. óta két évente megrendezésre kerülő konferencia témakörei a következők:

- barlangok kutatás története és dokumentációja;
- barlangok geológiája, morfológiája és fejlődése;
- barlangi üledékek és a karsztok paleo-környezeti változásai;
- karsztvíz-tározás, geokémia és a karsztok sérülékenysége;
- barlangklimatológia;
- barlangok flórája, faunája és biodiverzitása;
- barlangok mint őslénytani és ősrégészeti lelőhelyek;
- karsztok és barlangok hasznosítása és védelme.

A konferencia részvételi díja 60 EUR, a bankett 20 EUR, a konferencia előtti (szeptember 6.) kirándulás 10 EUR, a konferencia végi egész napos kirándulás (szeptember 9.) pedig 25 EUR.

A konferenciával kapcsolatos további részletek megtalálhatók a www.ssj.sk honlapon.

Hegedűs Gyula

Egyelőre nem lesznek további barlangos utcan neveink

Nőnap alkalmából, négy névtelen közterület női hírességeiről történő elnevezéséhez kért segítséget a II. kerület február végén. A felhívásra akkor néhány nap alatt több mint 1000 javaslat érkezett, amiket összesítettek és elfogadtak. Az MKBT (és sok barlangász magánemberként) is adott be javaslatokat Mikolovits Veronikára és Szekula Máriára. Sajnos, egyik ötletünk sem valósult meg.

A teljes cikk az alábbi linken olvasható: <https://telex.hu/belfold/2021/04/27/orsi-gergely-szabo-magda-psota-iren-kozterulet>.

A Tagság javaslataként felmerült, Kessler Hubertről elnevezendő közterület ügyében sincs egyelőre további fejlemény.

Kosztra Barbara

Kormányrendelet módosítás lépett életbe

A Magyar Közlöny 2021. évi 61. számában megjelent a barlangok nyilvántartásáról szóló 392/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló 172/2021. (IV. 9.) Korm. rendelet; a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről és hasznosításáról szóló 17/2021. (IV. 9.) AM rendelet 2021. május 10. óta hatályos, a továbbiakban tehát e szerint kell eljárni.

A Közlöny említett száma az alábbi linken olvasható:

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/863e585fefd249cb5901fddfa761c304064366cc/megtekintes>).

Köblös Gabriella

Az MHSSZ adománygyűjtése a Csobánka fölött magasodó Óra-torony megmentéséért

Az Oszoly-csúcs jelképének számító, egyedülállóan szép mészkőtorony a természetes erózió következtében életveszélyessé vált. A helyzet megoldása nemcsak a sziklamászók, hanem az Óra-torony lábához közel eső csobánkai házak lakóinak biztonsága miatt is sürgető.

Miután a Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség felhívta a területileg illetékes szervezetek figyelmét a problémára, 2020 második felében lezajlottak a bányamérnöki-, statikai- és természetvédelmi vizsgálatok. A szakemberek egybehangzó véleménye szerint a három fő részből álló képződményt csak azonnali, szakszerű beavatkozással lehet megmenteni.

Tekintettel a veszélyhelyzetre az egyeztetések a karácsonyi ünnepek alatt sem álltak le, így 2021 januárjában megtörténhetett az ingatag kötőmb sürgősségi stabilizálása, melynek során az ipari alpinista szakemberek speciális kötőanyaggal töltötték fel a talapzat körül tátongó rést, majd nagy teherbírású hevederekkel rögzítették a tömböt a szomszédos, stabilan álló toronytesthez. A beavatkozással sikerült megakadályozni további nedvesség beszivárgását és a fokozott fagyeróziót, ugyanakkor egyértelmű, hogy a tartós védelmet biztosító munkálatokat mielőbb el kell végezni! A vasalatokkal megerősített beton-terméskő alépitményhez és az acél közethorgonyok elhelyezéséhez jelentős mennyiségű anyagot és eszközt kell a helyszínre juttatni.

A beruházás finanszírozása meghaladja a területileg illetékes szervek erejét, ezért most rajtunk civileken a sor!

Kérjük a sziklamászókat, természetjárókat és természet szerető polgárokat, segítsenek összegyűjteni a munka elvégzéséhez szükséges 2.800.000 Ft-ot! Ha akad 1400 olyan ember, aki hajlandó e nemes célra fejenként 2000 Ft-ot – azaz egy kis pizza árát – adományozni, akkor máris indulhat a mentőakció!

Együttműködő partnerek: Pilisi Parkerdő Zrt., Csobánka Önkormányzata, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség, Csobánkai Értéktörő és Községépítő Egyesület

Az együttműködő felek szakmai és kommunikációs támogatásával a beérkező felajánlásokat a Csobánkai Értéktörő és Községépítő Egyesület Kereskedelmi és

Hitelbank számlájára gyűjtik. A számlaszám: 10403112-31118598-00000000. Az Adománygyűjtés 2021. március 20-tól 2021. június 30. napjáig tart. A projekttel kapcsolatos fejleményekről rendszeresen tájékoztatjuk a nagyközönséget.

Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség

Könyvajánló: GEOPARKOK MAGYARORSZÁGON

A Magyar Természettudományi Társulat kiadásában, Dr. Tardy János tiszteleti tagunk szerkesztésében megjelent a Geoparkok Magyarországon című hézagpótló kiadvány. A mű pár gondolatot feltárja a földtudományi természeti értékek védelmének hazai történetét, idézi némely nagy embereknek ezzel kapcsolatos magvas gondolatait (különösen ajánlom Herczeg Ferenc abszolút up-to-date sorait, és ha jól tudom, a szerző tavalytól kötelezően tanítandó is lett a közoktatásban – sajnos nem ezért a bölcs meglátásáért), a geoparkság lényegét és világkarrierjét, majd sorra veszi a két működő, és az egy aspiráns UNESCO Globális Geoparkunk létrejöttének történetét, az élő természeti értékeit, és nagyobb részletességgel az élettelen természeti értékeit, melyek száma és „személye” a tartalomjegyzékből kiderül.

A kevésbé jó hír, hogy a mű csak a Magyar Természettudományi Társulatnál szerezhető be (<http://www.mtte.hu/>), 4800 Ft-ér KP vagy átutalással, a MTT tagjainak 4000 Ft-ért.

A szerzővel a Kossuth rádió „Nagyok” című műsorában munkásságáról interjú készült, mely az alábbi linken meghallgatható: https://mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2021-05-06_21-30-00&enddate=2021-05-06_22-10-00&ch=mrl.

Vincze Péter

Montenegrói kutatótábor

Úgy néz ki, ha a járványügyi adatok nem változnak, vagy javulnak, akkor lesz idén Montenegró Tábor. Jelen állás szerint Montenegróba lehet utazni Szerbián keresztül védettségi igazolvánnyal vagy PCR teszt is elegendő a két határátlépéshez. Montenegró ingyen vállalja a kórházi kezelést, ha a vírus odakint érte valakit.

Mi addig is a szervezést elkezdtük, így várjuk a visszajelzéseket, hogy tudjunk egy körülbelüli létszámmal tervezni idénre.

Az idei tábor időpontja: **2021. július 31- augusztus 14.**

Tervek: Kaszás-, és Szentjános-barlangokban ismeretlen járatokat hagytunk ott, Njegos-barlangban bivakos kutatás szintén ismeretlen szakasszal vár minket, Jeges kérdőjelek átnézése és kürtömászás bivakkal. Duboki do kérdőjelek átnézése, térképezés és kiszerezés. Merülés idén nem lesz, de mint látható, más akció lesz bőven. Természetesen a térképezés minden eddig fel nem mért járatszakasban folytatódik, ide is várunk lelkes embereket. És természetesen a felszínen is lehet új objektumokat keresni.

Kérlek, segítsd a munkánkat azzal, hogy az alábbi igényfelmérő űrlapot kitöltöd! Ha többen jöttök, kérlek, mindenki nevében töltsd ki:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScrOxTgkiO656HEbrTUWDGC2l7fvFZgOcTFK3qsj8AbfLwvPg/viewform>

Ha nem vagy rajta a montenegrói levelezőlistán, és szeretnél jönni, vagy érdeklődsz a téma iránt, jelezd felém egy válasz e-mailban (hegedusposta@gmail.com), felveszünk oda is, mert a további részleteket már ott fogjuk közzétenni!

Köszönjük, találkozunk nemsokára!

A szervező csapat nevében:

Hegedűs András (Juu)

Barlangok nyitása

A járvány enyhülését követően fokozatosan nyitnak a szabadidős lehetőségek, így a turisztikai és vagyongazdálkodási hozzájárulással látogatható barlangok is. Az MKBT a nemzeti park igazgatóságok barlangtani szakreferenseitől kapott, folyamatosan frissülő információkat több csatornán (barlang.hu honlap, MKBT FB-oldal, barlangász levelezőlista) továbbítja a barlangászok felé. Az alábbiakban a 2021. június 8-i szabályokat foglaljuk össze, **frissebb információkat a barlang.hu kezdőoldalán találsz**:

Aggteleki NPI: egyelőre nem ad ki vagyongazdálkodási hozzájárulást barlanglátogatásra

Balaton-felvidéki NPI, Bükk NPI és Duna-Ipoly NPI kiad barlanglátogatási célú vagyongazdálkodási hozzájárulást az igazgatási területén található barlangokra, az alábbi feltételekkel:

- A barlangtúrákon koronavírus ellen védett (védettségi igazolvánnyal / applikációban igazolással rendelkező) személy, valamint a felügyelete alatt lévő, tizenharmadik életévét be nem töltött személy vehet részt;

- A résztvevők koronavírus elleni védettsége (védettségi igazolvány / igazolás megléte) és életkorának ellenőrzése a túravezető felelőssége és kötelessége;

- A túrákon a túravezetővel együtt legfeljebb 10 fő vehet részt;

Duna-Dráva NPI: vezetői állásfoglalásra vár a kérdés eldöntése

Nyomatékosan kérünk mindenkit, hogy fenti előírásokat, valamint a vagyongazdálkodási hozzájárulásban leírtakat tartsák be. Ellenőrzés esetére mindenkinél legyen ott a védettségi igazolvány (vagy appon az igazolás).

Biztonságos barlangtúrát kívánunk!

Kosztra Barbara

Új barlangfotós honlap

A közelmúltban készült el Berentés Ági honlapja, ahol barlangos fotóiból is rendszerezett formában láthattok egy válogatást. Az "UV projekt" fül alatt csúszka segítségével váltogathatjátok az UV és a látható fény tartományában készült képpárokat.

A honlap linkje: <https://caveandart.com/>

Kosztra Barbara

BARLANGKUTATÁS

Telbisz Tamás az ELTE Természetföldrajzi Tanszékén kutat. Témája a töbrök morfometriája. Akit bővebben érdekel a téma, az most örülhet: megkértem, írjon okulásunkra és épülésünkre a Műsorfüzet hasábjaira is eredményeiről röviden, közérthető módon. A továbbiakban tehát ezt olvashatjátok.

Figyelmetekbe ajánlom még weboldalát, ahol érdekes és hasznos térképekkel szórakoztathatjuk magunkat:

- 1) Töbrök Magyarországon;
- 2) Európai nemzeti parkok és geoparkok helyszínei, színnel jelölve, hogy melyik mennyire karsztos.

<http://telbisztom.web.elte.hu/index.php/terkepek>.

Köblös Gabriella

Kutatásaim a töbrö-morfometria témakörében

A Társulat titkárának szíves felkérése nyomán örömmel írok erről a hozzám közel álló témáról. Az MKBT profiljában hagyományosan a barlangoké a döntő szerep, de ne feledjük, hogy a "karszt" szó is szerepel a nevében, melynek elsődleges jelentése a szláv nyelvekben a kopár, sziklás felszínekre utal. Így én a társulat azon kisebbségi részéhez tartozom, akik elsődlegesen a felszíni formákra koncentrálnak, persze ettől még a barlangokat is szeretem, és e kettő összefügg egymással.

A felszíni karsztok formakincsének legjellegzetesebb ("diagnosztikus") elemei a töbrök. (Hasonlóan érdekes a kisebb alakzatok, a karrok, illetve a nagyobb léptékű, komplex formák, a fennsíkok morfológiája is, de itt most a töbrökre fókuszálók.) A karsztosodást nem érthetjük meg a töbrök jellemzése és a kialakulásukra vonatkozó elképzelések nélkül. Mivel ennyire szembeötlő formáról van szó, így érthetően a karszt kutatás kezdetétől fogva sokan vizsgálták a töbröket külföldi (pl. Cvijić, Williams, Ford, stb.) és hazai (Cholnoky, Jakucs, Zámbo, stb.) kutatók egyaránt.

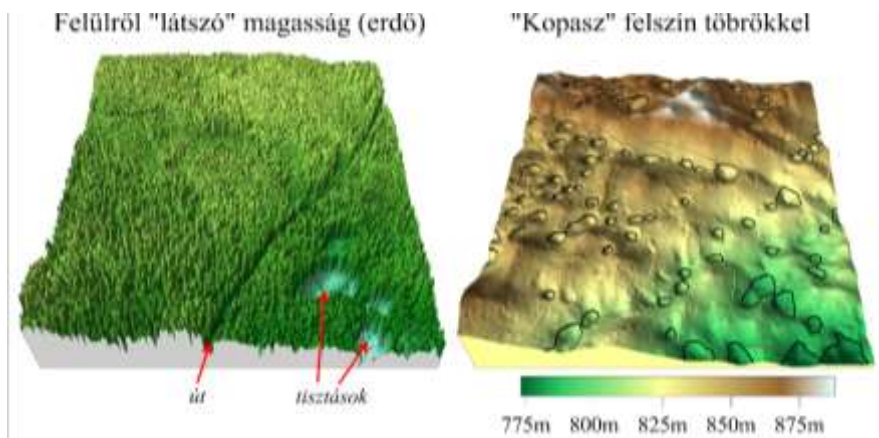
Mivel a földrajz mellett a másik szakom a matematika, ezért úgy gondolom, hogy a matematikai-statisztikai elemzések közelebb vihetnek a töbrök megértéséhez. (Természetesen a statisztika olykor elfödhet fontos dolgokat, ezért a terep közvetlen megismerése szakmailag és motivációként is kiemelten fontos számomra.) A töbrökben az a jó, hogy általában "viszonylag sok" van belőlük, így a statisztikai elemzésekhez megfelelő adatmennyiséget szolgáltatnak. A "sima" statisztika mellett a térinformatikai megközelítés is elhanyagolhatatlan ma már a töbrö-vizsgálatokban. A töbrö-morfometria elsődlegesen a formák méreteinek jellemzését és az összefüggések keresését jelenti. Ettől részben eltérően a **szimulációs modellezés** arra irányul, hogy egyenletekkel felírt folyamatok alapján megértsük egyes jelenségek kialakulását. Ez utóbbi témakörrel régebben foglalkoztam, a PhD-kutatásaim során. Ennek keretében sikerült egy egyszerű modellt összeállítanom, amelyben megfigyelhető volt például a töbrök kialakulása, követhetők voltak a töbrök

változó szélesedési és mélyülési szakaszai, a töbrök összenövése, esetenként feltagolódása, az égtáji kitettség hatása a töbrök alakjára, stb. Később ezt az erősen elméleti megközelítést félretéve elsősorban a valós karszterületek valódi töbreire koncentráltam kutatásaimban.

A töbr-morfometria egyik fő kérdése: **mi mekkora?** – vagyis a töbrök jellemző méretei (hossz, szélesség stb.) mekkorák, hiszen ezáltal lesznek összehasonlíthatók egymással egy karszterületen belül vagy különböző karszterületek között. Még fontosabb kérdés azonban, hogy **miért akkora?** – ezzel pedig már a tudományos megértés felé indulunk el. A háttérben pedig ott lapul az a kérdés is (bár a tanulmányokban ez nem feltétlenül jön elő mindig), hogy **az emberek számára ez mit jelent?** – mivel vízbázisaink jelentős hányada a karsztokhoz kötődik, a karsztok vízgyűjtőterületének nagy részét pedig töbrök foglalják el, ezért a töbrök alapos ismerete ebből a szempontból is fontos lehet. De a töbrök sajátos domborzati adottságai a vegetációt is jelentősen befolyásolják.

A töbr-morfometriai elemzések lépései általában a következők:

- Megfelelő alapadatra van szükség. Egy terepi felmérés során (majdnem) mindent meg tudunk mérni egy adott töbről, de nehezebb terepen már ez sem egyértelmű. A terepezés időigényessége miatt statisztikai elemzésekre alkalmas mennyiségű adatot nehéz így gyűjteni, így ez inkább kontrollra, illetve egyedi vizsgálatokra alkalmas. Ha van jó topográfiai térkép, akkor az megfelelő lehet, de a térkép méretaránya mellett a minősége is számít, továbbá a terep jellege is. Az 1:10 000-es méretarányú hazai térképek Aggtelek esetében például elég jók, mert ott jellemzően nagyobbak a töbrök, ám a Mecsekben a dolinák több mint fele hiányzik, vagy csak szimbólumként szerepel a térképen. A távérzékelés különböző módszerei egyre pontosabb és egyre könnyebben hozzáférhető adatforrást jelentenek, amelyek közül kiemelkedő jelentőségűek a repülőről LiDAR (lézeres letapogatás) segítségével nyert adatok, melyek felbontása a méteres nagyságrendbe esik (1. ábra). Így a töbrök morfometriai vizsgálatában most ezt tekinthetjük a legkorszerűbb alapadatnak. Részben ennek köszönhetően nemzetközileg is fellendült az utóbbi években a töbr-morfometriához kapcsolódó publikációk száma. (A drónokról készített fotó-alapú modellek is elvben jók lehetnek, de ritka az ilyen módon készült, nagy területre kiterjedő adathalmaz.) Az alapadatokhoz tartozik még a terület geológiájának ismerete is – lehetőleg térképi formában.
- Következő feladat a rendelkezésünkre álló adatokból kinyerni a töbröket, majd utána ezt igényesen megjeleníteni (vizualizáció). Ez történhet kézi digitalizálással vagy (félig) automatizált eljárásokkal.
- Ezután ki kell választani, hogy milyen paraméterekkel jellemezhetjük legjobban a töbrök méretét, alakját, térbeli eloszlását.
- Ezt követi a statisztikai, térinformatikai elemzés, melynek eredményei leginkább diagramok és térképek révén mutathatók be.



1. ábra: LiDAR mérés eredménye egy szlovéniai mintaterületen. Baloldalt: a lézersugarak első visszaverődése alapján megrajzolt felszínmodell, jobboldalt: a fák közt „átbújó” lézersugarak utolsó visszaverődése alapján megrajzolt földfelszín magasságmodelje. Az előbbiben a fák teteje látszik, az utóbbi alapján viszont a töbrök remekül lehatárolhatók.

A töbör-morfometriai vizsgálatok főbb kérdései az alábbiak:

- Milyen statisztikai eloszlást mutat a töbrök mérete (hossz, terület, mélység stb.)?
- A töbrök alakja milyen változatosságot mutat (megnyúltság, mélység-átmérő arány)?
- Hogyan változik térben a töbör-sűrűség?
- Hogyan függenek össze a fenti statisztikai jellemzők a közzettani adottságokkal, a szerkezeti viszonyokkal, az éghajlattal, a felszíni vízhálózattal?
- Hogyan változnak időben ezek a paraméterek a töbrök fejlődése során?
- Töbrök genetikája, kialakulása hogyan jellemezhető e morfometriai tényezők révén?

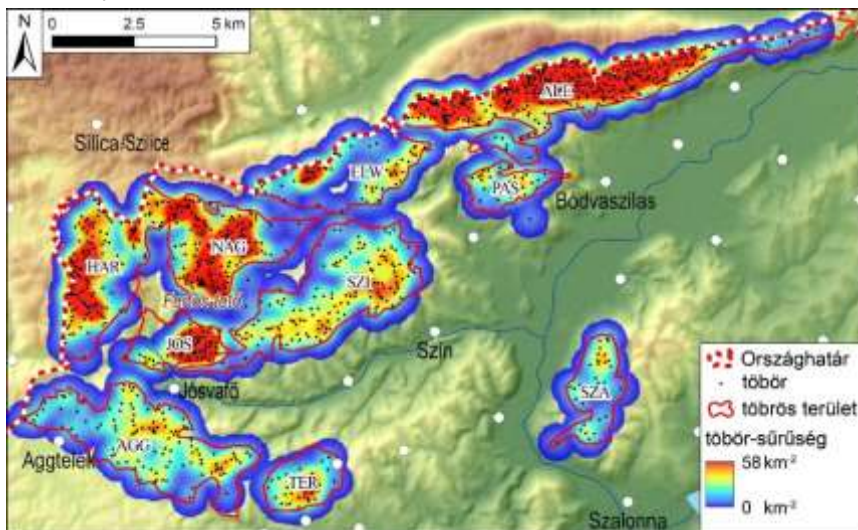
A továbbiakban röviden utalok néhány általános eredményre, amelyet a különböző karsztvidékekre elvégzett elemzések alapján sikerült megfogalmazni. Hazai viszonylatban az ún. „aggteleki típusú” karsztokon (Aggtelek, Bükk, Mecsek) találkozhatunk jelentős számban töbrökkel, ezekről valamivel részletesebb eredményeket is közlök. Kicsit távolabban, a Kárpátok, az Alpok, de főleg a Balkán felé elindulva töbrök millióival találkozhatunk. Íme pár általános érvényű megállapítás:

- A töbrök méretének egy jó és „robosztus” mutatója a terület. Ez általában szoros korrelációban van a hosszal és kerülettel. A töbör mélysége viszont egy ettől részben független paraméter, ami jelzi, hogy a töbrök – bizonyos esetekben

legalábbis – nem arányosan növekednek vízszintesen és függőlegesen, hanem ezt más-más tényezők befolyásolhatják.

- A töbr-alapterületek eloszlása lognormális eloszlást követ. Ez azt jelenti, hogy az alapterület logaritmus a klasszikus haranggörbével ábrázolható Gauss-eloszlással jellemezhető. Egyszerűbben megfogalmazva: a kisméretű töbrök alkotják a többséget, de a tipikus méretnél jóval nagyobb, sőt extrém nagy formák is bizonyos valószínűséggel előfordulnak. (Az emberek közt például a tipikus, azaz átlagos testmagasság tízszerese nem fordulhat elő. A töbröknél igen.)
- A töbr-sűrűségnek nem elsődleges meghatározója az alapközet. Természetesen kell a karsztosodásra alkalmas mészkő, de azon túl a sűrűséget jelentős mértékben befolyásolja a töbrfejlődés időtartama, a kapcsolat a szomszédos, nem-karsztos kőzetekkel stb.
- A töbrök alakjában a szerkezeti hatás nagyon jelentős, konkrétan a jellemző hossztengety-irányok a fő szerkezeti vonalakkal állnak szoros kapcsolatban.
- A domborzati hatás is jelentős a töbr-fejlődés szempontjából. A töbrök túlnyomó része olyan területeken alakul ki, ahol a terep általános lejtése 12° alatt van. (Persze lehetnek meredekebb térszínen is, de ez jóval ritkább.)

A hazai karsztokra vonatkozóan: egységes módszerekkel meghatároztam az aggteleki típusú karsztok töbr-morfometriai jellemzőit. Mivel közös alapadatként csak az 1:10 000-es topográfiai térkép áll rendelkezésre, ezért ezt használtam. Megjegyzendő, hogy a Mecsek említett sajátosságai miatt a töbrök egy jelentős része csak szimbólumként, vagy úgy sincs ábrázolva ezeken a térképeken, ami torzíja az eredményeket.



2. ábra: Az Aggteleki-karszt töbr-sűrűség térképe. A területnevek rövidítéseit ld. az 1. táblázatban.

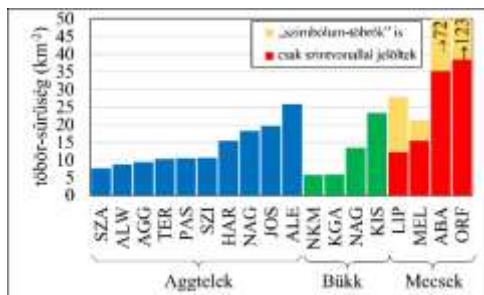
Az egyes hegységekre vonatkozóan geológiai térképek alapján kijelöltem a hegység területén a karsztosodó kőzetek (mészkö, dolomit) elterjedését, majd ezeken belül lehatároltam a többsződésre alkalmas területeket. Az Aggteleki-karszton belül tíz, a Bükkben négy, a Mecsekben szintén négy ilyen egység van, amelyeken nagy számban fordulnak elő töbrök, illetve mindegyik hegységben található még szórványosan elszórt töbrök a lehatárolt részterületeken kívül is (1. táblázat). A töbrös részterületeket megvizsgálva igen jelentős különbségeket láthatunk a töbrös-sűrűségben (2. ábra). Az Aggteleki-karszt és a Bükk esetében a kisebb egységek töbrös-sűrűsége 5.8 és 25.8 töbrök/km² között változik, míg a Mecsek esetében jóval nagyobb értékek fordulnak elő: 12.3-tól 38.5 töbrök/km²-ig, ha csak a szintvonallal jelölt formákat vesszük figyelembe, de ha a szimbólum-szerűen ábrázoltakat is, akkor az Abaligeti-fennsíkra 72.2 töbrök/km², az Orfűi-fennsíkra pedig 123.3 töbrök/km² adódik (3. ábra). A nagy sűrűség-különbségek oka részben a Mecsek lösszel való fedettség, részben az eltérő fejlődéstörténet.

1. táblázat: Töbrök összehasonlító morfometriai adatai (Nd: töbrök darabszáma; Ad: átlagos töbrö-alapterület; Dd: átlagos töbrö-mélység; Ed: átlagos megnyúltság; Cd: átlagos kerekítettség). a) szimbólummal jelölt töbröket is beszámítva. Mindegyik hegységben található a fenti töbrös területeken kívül szórtan, kis sűrűségben elhelyezkedő töbrök (Aggtelek-Rudabányai-hegység: 15; Bükk: 44; Mecsek: 5 db), melyek adatait nem tartalmazzák e táblázat összesített értékei

Hsg.	Részterület	Terület	N _d	Density	A _d	D _d	E _d	C _d
Aggtelek-Rudabányai-h.	Aggtelek (AGG)	12.0	114	9.5	10530	7.1	1.63	0.85
	Alsó-hegy East (ALE)	12.5	322	25.8	4083	9.0	1.35	0.93
	Alsó-hegy West (ALW)	7.3	64	8.8	4401	4.4	1.55	0.89
	Haragistya (HAR)	10.0	154	15.4	5053	5.5	1.57	0.89
	Jósvafő (JOS)	3.5	69	19.7	4285	4.0	1.65	0.87
	Nagyoldal (NAG)	8.2	151	18.3	4510	6.7	1.50	0.89
	Páska-bükk (PAS)	2.5	26	10.6	14343	10.0	1.45	0.90
	Szalonna (SZA)	3.9	30	7.7	7896	8.4	1.39	0.94
	Szin (SZI)	12.7	135	10.6	6152	6.6	1.57	0.89
	Teresztenye (TER)	3.4	35	10.3	18190	8.4	1.57	0.86
	ÖSSZESEN	76.0	1100	14.5	5982	7.1	1.50	0.90
Bükk	Kis-fennsík (KIS)	5.5	129	23.3	1906	4.7	1.52	0.90
	Kőlyuk-galya (KGA)	16.3	96	5.9	2362	4.6	1.55	0.90
	Nagy-fennsík (NAG)	41.0	555	13.5	2716	4.4	1.52	0.89
	Nagy-Kómázsa (NKM)	9.5	55	5.8	3054	4.9	1.81	0.85
	ÖSSZESEN	72.3	835	11.5	2541	4.4	1.56	0.89

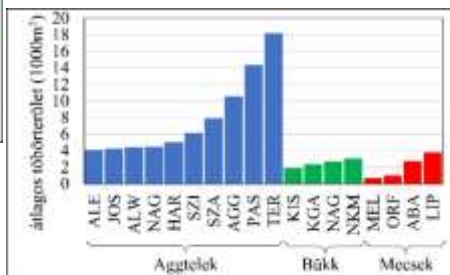
Mecsek	Abaliget (ABA)	4.3	150 (308) ^{a)}	35.2 (72.2) ^{a)}	2757	7.4	1.34	0.92
	Lipóc-hegy (LIP)	0.9	11 (25) ^{a)}	12.3 (27.9) ^{a)}	3823	5.3	1.59	0.85
	Melegmány (MEL)	8.2	126 (175) ^{a)}	15.4 (21.3) ^{a)}	698	3.2	1.42	0.89
	Orfű (ORF)	5.9	228 (731) ^{a)}	38.5 (123.3) ^{a)}	1041	5.1	1.38	0.91
	ÖSSZESEN	19.3	515 (1239)^{a)}	26.7 (64.2)^{a)}	1512	5.3	1.39	0.91

A töbrök méret szerint is jelentős változatosságot mutatnak (4. ábra). Az alapterület gyakorisági eloszlása mindegyik hegység esetében jól közelíthető a fent ismertetett lognormális eloszlással. A tipikus (medián) töbr-alapterület Aggteleken a legnagyobb, míg a Mecsekben a legkisebb (még úgy is, hogy a szimbólumszerű töbröket nem vesszük figyelembe). A részterületekre vizsgálva a kérdést, azt láthatjuk, hogy az aggteleki fennsíkok között is igen jelentős eltérések vannak. A Páska-bükk, Teresztenye és Aggtelek környékén találjuk a legnagyobb méretű töbröket, mind átlagértékben, mind pedig a maximális értéket tekintve. A legnagyobb zárt mélyedés (ami persze már nem tekinthető egyszerű töbrnek, de azért ide lett sorolva), a Teresztenyei-fennsík melletti Víztes-nyelőhöz tartozó 0,2 km² területű depresszió. A bükki részegységek között a töbr-méretben kisebbek az eltérések, míg a Mecsekben vannak eltérések, de jellemzően a kicsi és a még kisebb között. Ami a töbrök mélységét illeti, az Aggteleki töbrök átlagosan 7.1 m mélyek (a legmélyebb forma: 35 m-es), a bükki töbrök átlagosan 4.4 m mélyek, a mecseki (szintvonallal jelzett) töbrök átlagos mélysége pedig 5.3 m (a legmélyebb pedig csupán 23 m mély). Azonban a méretükhöz képest mégiscsak a mecseki töbrök a mélyebbek, mert itt az átlagos mélység/átmérő arány 0.14, míg Aggtelekre vonatkozóan csupán 0.09. Az Aggteleki-karszton belül az Alsó-hegy keleti részének töbrei tekinthetők a legnagyobb relatív mélységűnek, a Bükkben a Kis-fennsík töbrei, míg a Ny-Mecseki karszton az orfűi töbrök.



4. ábra: Töbrök átlagos nagysága az alapterület alapján.

3. ábra: A töbr-sűrűség értékei hazánk aggteleki típusú karsztjain. A rövidítéssel jelölt részterületek elhelyezkedését ld. az 1. ábrán.



A töbrök tengelyirányát, ahogy fent is említettem, leggyakrabban a tektonikus törésvonalak, repedések határozzák meg, de a terep általános lejtésiránya, a dőlésviszonyok, a korábbi vízhálózat, völgyirányok is befolyásolhatják. Az alábbiakban a teljes hegységre vonatkozó összesített képet mutatom be, amiben sok egyedi részterület összegződik.

Egy általános megállapítás, hogy a legközelebbi töbr-szomszédok irányai általában sokkal nagyobb szórást mutatnak, mint a tengelyirányok, továbbá hogy a fő szomszédirány, ha egyáltalán létezik ilyen, szinte soha nem esik egybe a fő tengelyiránnyal, viszont a másodlagos tengelyirányhoz sok esetben közel áll. Az egyes hegységek esetében a fő irányok: Aggtelek esetében az ÉÉNy-DDK-i tengelyirány viszonylag egyértelmű, míg a legközelebbi szomszédnál nincs igazán kitüntetett irány. A Bükk esetében NyÉNy-KDK-i a fő tengelyirány, de egy É-D-i másodmaximum is körvonalazható. A töbrszomszédok esetében egy kiugró (de szűk) ÉÉK-DDNy-i csúcs mellett Ny-K-i, ÉNy-DK-i és É-D-i irány egyaránt megfigyelhető. A Mecsek esetében a tengelyirányok egyértelműen É-D-i irányítottságot jeleznek, míg a szomszédok ehhez képest kis elhajlással egy jelentősebb ÉÉK-DDNy-i, és egy másodlagos Ny-K-i, illetve ÉNy-DK-i irányt jeleznek.

Aki ezek után kedvet kapott a töbr-morfometriához, vagy legalább szeretne utánanézni kicsit alaposabban, annak a következő honlapokat ajánlom:

1) http://karst.elte.hu/maps/SinkholesHungaryMap_HU.html - ezen az oldalon a magyarországi aggteleki típusú töbröket ábrázoltam egy online (nagyítható, mozgatható) domborzati térkép formájában.

2) Töbr-morfometriáról egy rövid összegzés (angolul) és egy viszonylag részletes saját cikkgyűjtemény elérhető a <http://karst.elte.hu/index.php/projects> oldalon belül a „Doline morphometry” alcímre kattintva. Az itt felsorolt szakkikkek közül ajánlom például az alábbiakat:

Telbisz, T., Látos, T., Deák, M., Székely, B., Koma, Z., Standovár, T. (2016). The advantage of lidar digital terrain models in doline morphometry compared to topographic map based datasets – Aggtelek karst (Hungary) as an example. *Acta Carsologica* 45(1), 5-18. – ez a töbr-morfometria és a LiDAR adatok kapcsolatát mutatja be Aggtelek példáján.

Telbisz, T. (2003): Töbrfejlődési szimuláció elemzése lepusztulási idősorok és morfometriai mutatók alapján. *Karsztfelődés*, 8 51-79. – ez a kicsit már „poros” cikk a szimulációs töbr-modellezésbe nyújt betekintést.

3) Kifejezetten ismeretterjesztő céllal és módon a töbrökről, illetve picit általánosabban a lognormális eloszlás más előfordulásairól szól a „Töbr, pénz, komment” című cikkem (*Természet Világa* 2018/január), ami elérhető például itt: <http://telbisztom.web.elte.hu/images/cikkek/toborpenzkomment.pdf>

NEKROLÓG



Géczy Gábor
(1963-2021)

2021 Boldogasszony havának (I) 11. napján, életének 58. évében meghalt Géczy Gábor, a magyar természet- és társadalomtudomány egyik legsajátosabb egyénisége. 1963 Bőjtelő havának (II) 6. napján született a Szabolcs-Szatmár megyei Csengeren. Budapesten, az Eötvös József Gimnáziumban érettségizett, majd 1989-ben a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett matematika-fizika szakos tanári oklevelet. Egyetemi tanulmányai második felében és utána a Debreceni Atommagkutató Intézetben geofizikai-sugárzástan vizsgálatokat végzett.

1990-ben akadémiai doktorjelölti ösztöndíjjal az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természetföldrajzi Tanszékére került, ahol 1995-ig dolgozott. Eközben elvégezte az egyetem számítástechnika szakját, és óraadóként ott, és az akkor még létező Miskolci Bölcsész Egyesület Természetföldrajz-Környezettan Tanszékén is tanított. Számos vidéket együtt jártunk be – néha a felszín alatt is - többnyire tanítványainkkal.

1995 után érdeklődése és munkássága a magyar hagyományok feltárása és újjáélesztése (népi gyógyászat, természetvédelem) felé fordult. A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak 1988-tól 1998-ig volt tagja.

Tudományosan közzétett írásai közül a barlangi levegő radon tartalmáról, és a földalatti üregek „lélekezéséről” társszerzőként 4, önállóan 3, angolul társszerzőkkel 14 tanulmánya jelent meg 1997-ig. Ha valaki bármikor is valahol megkereste Őt, mert beszorult a barlangba, vagy lerobbant a kocsija, esetleg nehéz dolgot kellett cipelni vagy szállítani, Ő mindig segített.

Nehéz, időnként makacs ám többnyire fölkészült vitatkozó volt.

Gábor! A „Tisztítótűzben” remélem majd folytatjuk...!

Jó vörösborok reményében üzenem ezt Neked.

Hevesi Attila

Kiegészítés Pelikán Pál (Paja) nekrológiához

Az előző (2021. tavaszi) „Tájékoztató”-ban szomorúan olvastam, hogy Paja is elment. De még szomorúbb voltam, hogy egyetlen szót/sort sem olvastam máfi előtti életéről. Ennek az időszakának néhány évig magam is részese voltam, ezért méltánytalannak érzem, hogy ez ismeretlenül maradjon.

1962-ben ismertem meg Őt, a Vörös Meteor barlangos alapító csapatának egyikeként. Ebben az időben a csapat (felsorolok néhány nevet az őskor/hőskor-ból, hogy ne tűnjön el az Ő barlangos múltjuk sem), azaz Bajomi Dani, Boda Laci, Brandl Vili, Czájlik István, Dr. Dénes György, Ferenczi Tibi, Frojimovics Péter (Péke) és Gábor (Gáka), Hajdu Lajos (Csombe), Kányási József, Kósa Attila (Titi), Lustig Valéria (Csöpi), Müller Ernő (Mütyi), Pelikán Pál, Ránky Ernő, Révész Lajos, Sándor György, Simsa Péter, Szenthe Pista, Székely Kinga, Taródi Péter, Tóth Álmos és mások) a Mátyás-hegyi-barlangot kutatta és térképezte. A térképezést több kisebb csoportban végezték. Minden csoport a barlang egy-egy ágát/részét mérte fel.

Paja a Patakmeder kezdetétől (Egyiptomi-ág kezdete előtti teremtől) a tóig terjedően vezette a mérést. A csoport tagjai sűrűn cserélődtek, de Ő mindig talált alkalmat, hogy a barlang geológiájáról is beszéljen: keletkezéséről, vetődésről, kitöltésről, nummuliteszekről, márgáról, földtani korokról és sok minden másról is. Korábbi barlangos múltjáról soha nem beszélt, személyes dolgairól is csak egyszer: évekkel később elmondta, hogyan is került a MÁFI-ba. A nem sikerült egyetemi felvételi után nem sokkal levelet kapott a MÁFI-tól, és állást ajánlottak neki. Erre nagyon büszke volt, ahogy emlegette: az egyetlen vagyok a Máfi-ban, akit a cég hívott oda, hogy náluk dolgozzon.

A patakmeder után (1965-ben) a Kompass-ág következett. Itt az ág nevét adó történetet ismertük meg. A Természetbarát-szakasz első bejárásai során Ő mondta el, hogy a korábban talált, 3-4 cm átmérőjű, sűrű lyukakkal teli elmeszesedett gömb – valószínűleg egy tengeri sün maradványa.

A térképezés befejezése után ritkán találkoztunk, barlangos életünknek már nem volt közös pontja.

*Thieme András
(Time Bandi)*

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: +36-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Kosztra Barbara, Köblös Gabriella, Felelős kiadó: Hegedűs Gyula
A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, Pusztaszeri út 35.
1025